

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	14 Mawrth 2018
TEITL YR ADRODDIAD:	Penderfyniadau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cynghori'r Pwyllgor am benderfyniadau Cymru Gyfan a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei Goflyfrau ar gyfer Gorffennaf 2017 a Tachwedd 2017
ADRODDIAD GAN:	Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Swyddog Monitro / Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) lbxcs@ynysmon.gov.uk 01248 752586

1. CYFLWYNIAD

Bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi [Coflyfr o Gwynion Cod Ymddygiad](#) unwaith bob chwarter.

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o'r wybodaeth a gyhoeddwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei Goflyfrau ar gyfer Gorffennaf 2017 a Tachwedd 2017. Mae crynodeb o'r achosion wedi'i atodi fel **ATODIAD 1**

2. CEFNDIR

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gweithredu pwerau "sifft gyntaf" dan Adran 69 Deddf llywodraeth leol 2000, sy'n gosod dyletswydd arno i ystyried cwynion y gallai bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi torri eu cod ymddygiad. Mae awdurdodaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cynnwys cynghorau sir a chynghorau tref a chymuned.

Ar ôl derbyn cwyn, mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gweithredu prawf trothwy er mwyn gweld a ddylid ymchwilio i'r gŵyn ai peidio. Mae'r prawf trothwy yn cynnwys Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn bod yn fodlon:-

- Bod tystiolaeth i awgrymu y gallai'r cod ymddygiad fod wedi cael ei dorri; a
- Bod y mater yn ddigon difrifol fel ei fod o fudd i'r cyhoedd bod ymchwiliad yn cael ei agor.

Yn dilyn agor ymchwiliad, gallai Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ddod i un o bedwar canlyniad o dan Adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000 sef:-

- (a) nad oes unrhyw dystiolaeth bod cod ymddygiad yr awdurdod wedi cael ei dorri;
- (b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau pellach mewn perthynas â'r materion a oedd yn destun yr ymchwiliad;
- (c) y dylid cyfeirio'r mater at swyddog monitro'r awdurdod ar gyfer ystyriaeth y pwyllgor safonau;
- (d) bod y mater yn cael ei gyfeirio at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer penderfyniad drwy driw'nlys (bydd hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Os yw (c) neu (d) uchod yn berthnasol, bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyflwyno ei adroddiad i'r pwyllgor safonau lleol neu Banel Dyfarnu Cymru (PDC) a lle'r pwyllgor, neu driw'nlys achos ar ran y Panel, yw cynnal gwrandawriad er mwyn ystyried y dystiolaeth a gwneud penderfyniad terfynol a yw'r cod ymddygiad wedi'i dorri ai peidio, ac os hynny, a ddylid rhoi cosb a beth ddylid ei roi fel cosb. Mae gan bwyllgorau safonau awdurdod statudol i roi gwaharddiadau i gynghorwyr am gyfnodau hyd at 6 mis. Does gan Bwyllgorau Safonau ddim pwerau anghymhwysu, a lle bydd canfyddiadau o dorri rheolau, byddant yn ceisio rhoi cosb sy'n briodol ar gyfer y drosedd. Bydd hyn yn aml iawn yn gerydd (cerydd cyhoeddus) neu'n argymhelliad bod o hyfforddiant/cyfyngu. Mae gan driw'nlys achos awdurdod i wahardd am hyd at 12 mis ac anghymhwysu am hyd at 5 mlynedd.

Tra bo gan y PDC statws cyfreithiol fel triw'nlys a'i fod wedi cyhoeddi ei benderfyniadau bob amser (yn cynnwys unrhyw apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r pwyllgorau safonau) nid oedd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi ei adroddiadau na'i ganfyddiadau, ond, yn ddiweddar, mae wedi cyflwyno'r Coflyfr chwarterol sy'n darparu crynodeb o achosion. Bydd unrhyw beth a gyfeirir at bwyllgor safonau, wrth gwrs, ar gael ar wefan y Cyngor.

3. ARGYMHELLIAD

I Gadeirydd y Pwyllgor Safonau arwain trafodaeth ar unrhyw faterion o ddiddordeb yr adroddir arnynt yn **ATODIAD 1**

ATODIAD 1

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Sir Powys	Cyfeiriodd Cynghorydd ei hun at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar y sail ei fod yn ystyried efallai ei fod wedi dod dwyn gwarth ar ei swydd a'r Cyngor. Roedd Cynghorydd X yn rheoli fferm da byw ond cafodd ei erlyn gan y Cyngor am fethu â chadw cofnodion gwartheg cywir ac am fethu â chael gwared ar gyrff anifeiliaid mewn da bryd. Plediodd yn euog i 6 chyhuddiad a derbyniodd euogfarn droseddol.	Dwyn gwarth ar rôl cynghorydd ac ar yr Awdurdod.	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfeiriwyd y mater ar gyfer ystyriaeth Pwyllgor Safonau'r Awdurdod. • Torri'r Cod 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwaharddiad am 2 wythnos • Argymhelliad ei fod yn ymgymryd â hyfforddiant ychwanegol ar y Cod Ymddygiad.
Cyngor Sir Powys	Cyfeiriodd Cynghorydd ei hun at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar y sail ei fod yn ystyried efallai ei fod wedi dod dwyn gwarth ar ei swydd a'r Cyngor. Roedd Cynghorydd X yn rheoli fferm da byw ond cafodd ei erlyn gan y Cyngor am fethu â chadw cofnodion gwartheg cywir. Plediodd yn euog i 8 cyhuddiad a derbyniodd euogfarn droseddol.	Dwyn gwarth ar rôl cynghorydd ac ar yr Awdurdod.	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfeiriwyd y mater ar gyfer ystyriaeth Pwyllgor Safonau'r Awdurdod. • Torri'r Cod 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwaharddiad am 4 wythnos • Argymhelliad ei fod yn ymgymryd â hyfforddiant ychwanegol ar y Cod Ymddygiad.
Cyngor Bwrdeistref Pen-y-bont ar Ogwr	Roedd Cynghorydd wedi mynd at aelod o'r cyhoedd mewn perthynas â'i dyletswyddau cyflogaeth ac o ganlyniad i'r ffordd y siaradodd roedd wedi dwyn gwarth ar y swydd Cynghorydd a'r Cyngor.	<ul style="list-style-type: none"> • Methu â dangos parch ac ystyriaeth • Dwyn gwarth 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim camau pellach gan i'r Cynghorydd ymddiheuro am ei gweithredoedd ac nad oedd hi'n gweithredu mewn capasiti ffurfiol fel 	

ATODIAD 1

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
			Cynghorydd nac ar ran y Cyngor.	
Cyngor Sir Powys	Methodd Cynghorydd â datgelu diddordeb personol a diddordeb a oedd yn rhagfarnu mewn nifer o wahanol gyfarfodydd Cyngor lle trafodwyd Rhaglen Moderneiddio Ysgolion a'i fod wedi parhau i gymryd rhan yn y cyfarfodydd hyn er bod y Pwyllgor Safonau wedi gwrthod rhoi caniatâd iddo wneud hynny.	Methu â datgelu diddordeb personol a diddordeb a oedd yn rhagfarnu	<ul style="list-style-type: none"> • Torri'r Cod • Gan fod y rhan y bu'r Cynghorydd ei chwarae yn y cyfarfodydd heb newid y canlyniad yn sylweddol, nid oedd er budd y cyhoedd i fynd â'r mater ymhellach. 	
Cyngor Tref Saltney	Bod Cynghorydd wedi pleidleisio ar fater yr oedd ganddi ddiddordeb a oedd yn rhagfarnu ynddo cyn cael caniatâd i wneud hynny gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor Sir	Methu â datgan diddordeb sy'n rhagfarnu	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd y Cynghorydd wedi cyddnabod ei chamgymeriad ac wedi ymddiheuro. • Derbyniodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yr esboniad. • Gan mai effaith gyfyngedig a gafodd gweithredoedd y Cynghorydd, nid oedd budd cyhoeddus mewn mynd â'r mater ymhellach ac ni chymerwyd unrhyw gamau pellach. 	Er na fyddai Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cymryd unrhyw gamau pellach fe gynghorodd y Cynghorydd y byddai'r mater yn cael ei ystyried petai cwyn o'r fath yn dod i law yn y dyfodol.

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	Bod Cynghorydd wedi defnyddio iaith ymfflamychol ac amharchus ar dudalen gyhoeddus/cyfryngau cymdeithasol.	Methu â dangos parch.	Gan y cynhaliwyd etholiad yn ystod y broses o ymchwilio i'r gŵyn, ac nad yw'r Cynghorydd wedi'i ail-ethol, penderfynwyd nad oes budd cyhoeddus mewn cymryd unrhyw gamau pellach.	
Cyngor Sir Powys	Bu Cynghorydd ddwyn gwarth ar swydd Cynghorydd a'r Cyngor wrth weithredu fel Deilydd Portffolio Addysg gan na chymerodd gamau priodol er mwyn mynd i'r afael â'r ffaith bod Ysgol uwchradd yn parhau i gymorthdal trafndiaeth o'r cartref i'r ysgol ar gyfer disgyblion o du allan i'r dalgylch a hynny'n groes i Gynllun y Cyngor ar gyfer Ariannu Ysgolion.	Dwyn gwarth ar Swydd Cynghorydd a'r Cyngor	Dim tystiolaeth o dorri'r Cod	Er y gellid beirniadu'r Cynghorydd am beidio â gwneud mwy roedd rhesymau pam nad oedd wedi gwneud hynny.
Cyngor Sir Powys	Bu Cynghorydd ddwyn gwarth ar y swydd Cynghorydd a'r Cyngor wrth weithredu fel Llywodraethwr Ysgol gan na chymerodd gamau priodol er mwyn mynd i'r afael â'r ffaith bod Ysgol uwchradd yn parhau i gymorthdal trafndiaeth o'r cartref i'r ysgol ar gyfer disgyblion o du allan i'r dalgylch a hynny'n groes i Gynllun y Cyngor ar gyfer Ariannu Ysgolion.	Dwyn gwarth ar y Swydd Cynghorydd a'r Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd y Cynghorydd wedi gweithredu gyda phob ewyllys da a gyda'r wybodaeth a oedd ar gael iddo • Dim achos o dorri'r Cod 	

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Sir Powys	Bu Cynghorydd ddwyn gwarth ar y swydd Cynghorydd a'r Cyngor wrth weithredu fel Llywodraethwr Ysgol gan na chymerodd gamau priodol er mwyn mynd i'r afael â'r ffaith bod Ysgol uwchradd yn parhau i gymorthdal trafniadaeth o'r cartref i'r ysgol ar gyfer disgyblion o du allan i'r dalgylch a hynny'n groes i Gynllun y Cyngor ar gyfer Ariannu Ysgolion.	Dwyn gwarth ar Swydd Cynghorydd a'r Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd y Cynghorydd wedi gweithredu gyda phob ewyllys da a gyda'r wybodaeth a oedd ar gael iddo • Dim achos o dorri'r Cod 	
Cyngor Sir Powys	Bu Cynghorydd ddwyn gwarth ar Swydd Cynghorydd a'r Cyngor wrth weithredu fel Llywodraethwr Ysgol gan na chymerodd gamau priodol er mwyn mynd i'r afael â'r ffaith bod Ysgol uwchradd yn parhau i gymorthdal trafniadaeth o'r cartref i'r ysgol ar gyfer disgyblion o du allan i'r dalgylch a hynny'n groes i Gynllun y Cyngor ar gyfer Ariannu Ysgolion.	Dwyn gwarth ar y Swydd Cynghorydd a'r Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> • Roedd y Cynghorydd wedi gweithredu gyda phob ewyllys da a gyda'r wybodaeth a oedd ar gael iddo • Dim achos o dorri'r Cod 	
Cyngor Morgannwg	Roedd Cynghorydd wedi camarwain y cyhoedd er mwyn sicrhau mantais i'w hun mewn ymgyrch etholiadol drwy wneud datganiadau camarweiniol mewn taflen a oedd yn rhan o'i hymgyrch etholiadol.	Uniondeb	Casglodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru nad oedd unrhyw fwriad i gamarwain ac unwaith y derbyniwyd cwyn y gallai'r daflen fod yn gamarweiniol fe gafodd ei thynnu'n ôl.	Ni ddaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o hyd i unrhyw achos o dorri rheolau.

ATODIAD 1

Enw'r Cyngor	Crynodeb o'r gŵyn	Rhan Berthnasol o'r Cod	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canlyniadau
Cyngor Llanelli Wledig	Roedd Cynghorydd wedi cyhuddo Cynghorydd arall mewn cyfarfod cyhoeddus o fod yn llygredig.	Methu â dangos parch. Dwyn gwarth ar y Cyngor.	Dim angen cymryd unrhyw gamau gan nad oedd yn glir yn union beth a ddywedwyd a bod y dystiolaeth yn dangos nad oedd yr hyn a gododd yn ddim mwy na thrafodaeth wleidyddol gryf.	
Cyngor Tref Tywyn	Bod Cynghorydd wedi methu â datgan diddordeb personol ac un a oedd yn rhagfarnu yn ystod hawliad meddiant gwrthwynebus ar lecyn o dir a oedd yn berchen i ac yn cael ei reoli gan y Cyngor Tref.	<ul style="list-style-type: none"> • Camddefnyddio ei sefyllfa i gael mantais ariannol • Methu â datgan diddordeb personol a diddordeb sy'n rhagfarnu • Dwyn gwarth ar y Swydd Cynghorydd. 	Dim tystiolaeth o dorri'r unrhyw agwedd ar y Cod	